

# SLOVENE

Političen list za slovenski narod.

Naročnino in inšerate sprejema upravnništvo v Katol. Tiskarni, Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, ne frankovana pisma ne vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-niskih ulicah št. 2, I, 17.

Izhaja vsak dan, izvenredno nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Pe pošti prejemam:

za  
celo leto naprej 26 K — h  
pol leta „ 13 „ — „  
četrt „ 6 „ 50 „  
mesec „ 2 „ 20 „

V upravnishvu prejemam:

za  
celo leto naprej 20 K — h  
pol leta „ 10 „ — „  
četrt „ 5 „ — „  
mesec „ 1 „ 70 „

Za pošiljanje na dom  
20 h na mesec.

Štev. 58.

V Ljubljani, v ponedeljek 12. marca 1900.

Letnik XXVIII.

## Celjski „Merkur“.

Glasilo celjske mafije »Deutsche Wacht« skrbi izbornu za duševni vžitek in tolažbo svojih bralcev in podpiralcev. Da si Julče Rakuž in mladi gospod Radaković ne bi ustanovitve »Merkurja« vzela preveč k srcu in ne postala znabiti to, kar so bili njuni očetje, — prinese jima v zadnji številki veselo vest v obliki žalnega parte: »Merkur« je umrl — Die trauernden Hinterbliebenen. Mi razumemo to tako, da sta žalostna zaostala Rakuž in Radaković s svojim »kšef-tom«, ker povoda veseliti se »Merkurjevega« konca nima nihče.

Kaj pa je dalo povod temu brezmej-nemu in razposajenemu veselju v Izraelu?!

Vsemu svetu, koder Rakuž in Radako-vič ponujata svojo robo, je znano, da delata ta dva po načelu: namen posvečuje sredstva, z vsemi silami, da bi škodovala Merkurja. In bogme, kdo bi tega ne storil, kjer se gre za masten kšeft in umazano konkurenco?! Liferantje jima niso šli na limanice, ker dajo bore malo na nemštvo teh dveh antikonzumistov in ker ju je Merkur postavil na laž z dokazom, da ni konsumno društvo, nego protokolarana trgovska obrtna zadruga.

Ko to ni šlo, so prišli na vrsto odje-malci. Ker so ti z večine Slovenci in Hrvati, bilo je treba najti pravo pot, da se kaline vlovi. Rakuž je bil bolj prebrisan in je začel v imenu podružnice v Žalcu razpošiljati ce-nike v trobojnicah; a ker so slovenski in hrvatski časopisi pravočasno opozorili ljudi na to vado, žaluje Rakuž, da mu je tudi to izpodletelo. Misliti je bilo treba na drugo sredstvo.

Ko Nemcu vse odreče in je sila naj-večja, je pomoč vlade in njenih or-ganov najbližja. To se vidi v Ljubljani in sploh na Kranjskem mnogokrat. Na Štajer-skem je to seveda ob sebi razumno. Mer-kur je bil v zadrurnem registru že nad me-sec dni vpisan, ko se je spomnila fi-nančna prokuratura štajerska, ka-tere načelnik dr. Gustav Conrad je baje do-ber prijatelj in somišljenik Rakužev, da iz tega izvira nesreča in škoda za državo in njene finance. Prijavila je ničnost in se

veda senat graškega nadsodišča pod pred-sedstvom glasovitega Ledinega, ki ima o pravu jako čudne pojme, ki je pa sicer ime-niten interpret postav v prilog Nemcem, je ničnosti ugodil ter okrožnemu sodišču v Celju ukazal, da zadrugo Merkur iz zadrurnega re-gistra briše. Ta sklep se je dostavil gospodu dr. Dečko v soboto ob 1/2. uri, druga pri-vatna oseba pa ni bila o tem obveščena. Vprašanje je sedaj, po kateri poti je vahta-rica prišla do tega poročila. Mi, ki obodu-jemo vahtarično spretnost v opisovanju sod-nih denuncijantov, smo prepričani, da ima vahtarica vsak dan v posetu par eksemplar-jev tako vzornih uradnikov, ki skrbijo za svoj uradni list, posebno za njega neuradni zabavljajoči del.

Tedaj tisti sklep je spravil toliko veselja v dušo mršavega urednika Ambrožiča. V njegovom pomirjenju, v pomirjenju živcev vseh bralcev njegovih dvotipov bodi povedano, da dotični sklep nadsodišča se ni pravomočen, ker se vložil proti njemu revizija. Ni mogoče, da bi se dali naši možje s takimi zofizmi Ledenikovega senata za nos voditi. Vse to razjasnimo, ker vemo, da bodo nasprotniki to uporabili kot jako izdatno sredstvo proti našemu krepkemu gospodarskemu podjetju in kot vodo na svoj mlin.

V pojasnilo onim, ki se bojé za svoj denar ali za obstoj podjetja »Merkur«, še sle-deče: Trgovina Merkur ne trpi vsled tega izbrisa, tudi ko bi obveljal, prav nič, ker bo trgovsko sodno protokolarana firma na del-nice, ki lahko samostojno obstoji. Če se za-druga Merkur briše, ostane v trgovskem registru »Trgovina z železom Mer-kur« še vedno protokolarana, ker je le for-malno zedinjena z zadrugo Merkur, katere veja ali poseben samostojen odsek naj bi bila po namenu naših narodno-gospodarskih organizatorjev.

Sedaj je mogoče le dvoje: ali ostane Ledinegov sklep v veljavi ali ne. Če ne ob-velja, potem je to veselje prezgodnje in se razprši v prazen nič. Če pa ne obvelja re-vizija in se sklep nadsodišča potrdi, potem bo moral železni Merkur za-se živeti, vsaj ima dovolj življenjske moči in zadostno ma-terijalno podlago. Sicer se pa pripravlja še

drug izhod iz te navidezne zagate, ki bo bralce vahtarice bolj presenetil, kakor jih je predmetni sklep razveselil. Tedaj bo Bosna mirna!

Konečno še ne pozabimo omeniti para-lele o enaki gonji od nemške strani proti aličnemu narodno-gospodarskemu podjetju v Celju, namreč proti naši posojilnici. Seveda hinc illae lacrimae! Ker vidijo v najbližji prihodnosti vsepehe, kakoršne ima sedaj naša najodličnejša in najtrdnjša posojilnica tudi pri Merkurju, zato je treba vse sile napeti, da se kar mogoče škoduje, bodi si z obrek-ljivo konkurenco, z umazanimi lažmi ali pa še bolj z uradnim zavlacovanjem in nagaja-njem. Mi pa smo potrpežljivi in bomo čakali in dočakali osvobojenja našega naroda iz oderuških krempljev naših narodnih janičar-jev, če ne danes, pa jutri, če ne to leto, pa drugo.

Rakužu, ki je svoj čas ob zidanju Na-rodnega doma toliko lazil okolo nekega go-spoda, ki je naročeval material za stavbo, — in pa Hrvatu Radakoviću pa svetujemo, da sta bolj mirna, ker sicer se jima zna zgoditi kakor mogočnemu sevniškemu dr. Kautschitschu, da bosta šla zaradi svoje srbotosti s trebuhom za kruhom — med malo radodarne nemške Miheljne!

## Državni zbor.

Dunaj, 10. sušca.

### Desnica in Čehi.

Bila je javna tajnost, da je desnica mi-nole dni stala pred nevarno krizo, na robu razpada. Iz levega tabora so se vzdigovali politični krokarji in druge ropne ptice, ki preže na plen. To so bila slaba znamenja za obstanek večine, ki se je vzdržala skozi tri leta v najhujših političnih bojih navzlic vsem spletkam in intrigam. Nevarnost je pretela tudi parlamentu, da odpove sploh vsako delo in razpade v razvaline, iz katerih je nemogoče sestaviti novo zgradbo na pod-lagi sedanje ustave.

In ravno nemški ustavoverci sami, ka-terim je bila ustava nad 30 let močna trd-njava proti enakopravnosti nenemških na-rodov v državi, so zadnji čas iskali prilike,

da vsaj začasno ustavo zamene z absoluti-zmom. Gospodarji hočejo biti v državi in parlamentu tudi brez ustave. Ker v parla-mentu nimajo večine, vladati hočejo tudi brez parlamenta. Zaveznike svoje imajo v birokraciji, ki je dandanes v Avstriji še vedno prva politična moč. Moralno podporo dobivajo iz višjih vojaških in finančnih kro-gov, iz ministerstva za vnane posle in od odločilnih faktorjev onostran Litave. To so stebri, na katere se opira bankrotna usta-voverna stranka. Na te stebre bi smela ra-čunati tudi v dobi absolutizma. In razmere so take, da se merodajni faktorji preje od-ločijo za začasni absolutizem, nego za pri-merno premembo ustave, ali vsaj za splošno, direktno in tajno volilno pravico. Nove vo-litve? Valovi volilnih bojov bi vrgli v zbor-nico še več onih življenj, ki se ravno ne navdušujejo za avstrijsko državo.

Treba je bilo torej Herostrata, da bi zanetil ogenj v parlamentni palači. In ti naj bi bili češki poslanci. Tako so želeli, to so nameravali nemški ustavoverci raznih vrst. Češki poslanci naj bi z obstrukcijo raznesli parlament ter prevzeli vso odgovornost pred javnostjo. Vsa glasila liberalne klike so va-bila češke poslance na led, da se jim udere pod nogami. Izzivali so jih levičarji v zbor-nici z nemškim državnim jezikom, da bi preprečili spravo in sebi pripravili pot do vlade.

Toda češki poslanci so v četrtek v ve-liko večini vrgli na tehtnico svojo popularnost in stvarne razloge. Popularnost je od danes do jutri, in za nestalno ljudsko hvalo resni narodni zastopniki ne smejo nikdar postavljati v nevarnost ali odlagati v negotovo bodočnost pravih ljudskih koristij. Za mar-sikoga je mamljivo časnikarsko kadilo in skeleči so udarci iz uredniških kovačnic; toda vse to nadomesti sladka zavest, ako poslanec posluša svojo pamet in vest. In to so storili češki poslanci, ko so odložili dvo-rezno orožje obstrukcije proti predlogi o vojaških novicah. Upri so se terorizmu radikalnih glasov in z državniško modrostjo preprečili razpad desnice in državni polom. Pokazali so, da v osvetoželjnosti sicer ne prekašajo levičarskih patentovanih obstruk-

## LISTEK.

### O nervoznosti.

Spisal F. D.

Sedanji rod živi v znamenju nervoz-nosti; govori se o »nervoznem« stoletju; nervozen biti, je že takorekoč stvar mode; nervoznost opažamo v umetnosti, politiki, sploh v vsem javnem in zasebnem življenju. Ne samo, da se tem pojavom več ne čudimo, še nekaj laskavosti tiči v očitjanju, da je ta ali oni preveč nervozen; to pa za to, ker je bila dosedaj ta slabost razmeroma še najbolj razširjena v takozvanih »boljših« krogih in tako imamo sebe tudi za inteligentne, če zvemo, da smo nervozni.

Dosedaj se je še malo ali pa nič slišalo o nervoznosti poljedelcev, gozdarjev, pastir-jev, sploh ljudi, ki se bavijo s težjimi teles-nimi deli zunaj v naravi in priprosto, naravi primerno žive. Veliko več pa se toži o ner-voznosti izobražencev, profesorjev, uradnikov, odvetnikov, zlasti še o nervoznem modernem ženstvu.

Da bi bila nervoznost izrodek naših dni, ni resnično, ker je bilo brez dvoma tudi v

prejšnjih časih ljudi slabotnega živčevja, ka-tere bi dandanes lahko tako imenovali. Go-tovo je, da so velike katastrofe, vojske, upori, bolezni, lakota v vsakem času omajale krep-kost živcev in provzročile več ali manj ner-voznosti; toda v tolikem obsegu, kakor sedaj, ni nervoznost nikdar vladala na svetu; v tem so vsi učenjaki edini. Novo je tudi ime in pa znanje o tej telesni hibi človeške družbe, in še to jako površno in nepopolno.

Da je nervoznost v najnovejšem veku v tolikih dimenzijah prodrla v vrste moder-nizovane družbe, je iskati vzroke mej drugim v velikanskem prevratu na polju skoraj vseh strok našega kulturnega življenja. Važne teh-nične iznajdbe devetnajstega stoletja so te-meljito izpremenile način obrtnega proizva-janja in predružačile vso trgovino, duševno življenje je zašlo na nove poti in dalo slovo mnogim starim tradicijam; v znanosti in umetnosti so začele siliti na dan nove struje, druga drugo izpodrivajoč, a nobena ni bila brez znatnega vpliva na duhove; socialne razmere so dobile popolnoma drugo obliko, žal da v negativnem smislu, mase ljudstva so obubožale; gospodarski liberalizem, najpreje oznanovan na Angleškem, je otvoril pot slo-

bodni, nebrzdani konkurenci in vznemil po-zneje celo Evropo; posledica je bila nebroj gospodarskih kriz. Čim bolj so se množila in naraščala veliko-obrtna podjetja, čim bolj so napredovala novodobna prometna sredstva, tem več ljudi je prihajalo v mesta, zapu-stivši za vselej mirno, zdravo, duha in telo krepeče poljsko delo. Boj za gospodarski obstanek je izbruhnil z elementarno silo, se ostril od dne do dne, se ostril še danes in sicer za vse slojeve, ki so navezani na delo svojih rok ali svojega duha. Ta boj je hud in razjeda duha in telo; spodkopuje zdravje, krajša življenje, preganja duševni mir, krade zadovoljnost. Človek žrtvuje zadnje sile svo-jega utrujenega organizma, da bi se ohranil na površju življenja. Večini se gre le za gmotno eksistenco, za kosček kruha sebi in svojem, drugi plovejo v valovih političnega življenja, tretjemu vničuje divja konkurenca ali pa finančne spekulacije živčni mozeg, da še v znanosti in umetnosti je več pretirane častihlepnosti in osebnega nasprotstva, več »streberstva« in megalomanije, kakor kedaj. Neizrečeno hitro živi sedanji rod in nedo-staja mu časa za počitek, spanje, duševno in telesno dijetetiko, ali pa sredstev za po-

trebno hranitev organizma in nadomestilo izgubljenih sil.

Zato se je porušilo ravnotežje v bilanci fizičnega življenja. Od človeštva se zahteva več živčne energije, kolikor se mu je na drugi strani povrača. (Krafft-Ebing: Nervosität und neurasthenische Zustände v Nothnagel's Spezielle Pathologie und Therapie XII. 1.)

Poleg tega je v našem stoletju skoraj vsak dan prinesel toliko novega, toliko novih, nenavadnih vtisov je vsak čas vplivalo na človeška čutila in pretresalo notranje živ-ljenje, da živčevje veliko ljudi ni moglo brez posledic tega preboleti.

Pri učenjskih stanovih je preveliko in neurejeno duševno delo, ne samo po dnevu, tudi po noči, ki dela živce slabotne in pre-občutljivo dražljive. Takim ljudem nedostaje telesnega gibanja, plućam zraka, močganom odmora in razvedrila. Za živce posebno ne-ugodno je nočno delo, ne glede na to, da se mej nočno službo povzije ponekod izredne množine čaja in tobaka. Drugi pa cele noči preigravo v časih s hazardnimi igrami, ki so strup za duha in telo. Sploh pa je opra-vičeno mnenje, da dnevno spanje ni popolno



cijonistov, pač pa v pravem avstrijskem rodoljubju, ki daje cesarju, kar je cesarjevega.

Mi dobro vemo, da čeških poslancev ne bodo hvalili vihravi radikali v češki domovini, a zaslužili so javno priznanje in hvalo vseh pravih avstrijskih rodoljubov, v prvi vrsti pa svojih slovanskih zaveznikov. Osobito mi Jugoslovani moremo prav ceniti čeških poslancev velepomiljivi sklep, ker ravno naše obupne, prežalostne razmere niso bile zadnji nagib premembi te taktike.

Češki poslanci bi bili z obstrukcijo skupnim našim klevetnikom dali v roke najostrejšo orožje. Nasprotniki slovanski črnili bi nas v najvišjih krogih kot državni nevarne prekucne in bridko bi čutili nemške birokracije železno pest. Pomisliti tudi treba, da bi obstrukcija niti za en dan ne preprečila vojaških naborov. Češki poslanci imajo sicer dovolj žilavosti in poguma, da morejo reči »ne«, ako je treba in umestno. A v tem vprašanju drugi faktorji ne poznajo sale in na vse pritožbe bi mogli odgovarjati: ne.

Sklep češkega kluba pa ima tudi to dobro posledico, da se je desnica zopet našla. Vemo dobro, da je desnica podobna burškim četam, ki se bojujejo brez pravega vojnega načrta in branijo samo proti napadom sovražnika. Toda desnica vežejo mnoga skupna načela, skupne koristi, katere je mogoče doseči z ofenzivnim postopanjem po enotnem načrtu in vojaško disciplino pod previdnim vodstvom. Tu je treba radikalne premembe in resnih korakov. Aut — aut!

Ako hoče vlada ustreči opravičenim zahtevam v jezikovnem vprašanju, potem naj brez ozira na levičarske radikale pokaže pogum in naredi konec večnim, brezplodnim bojem. Pri bodočih spravih obravnavah se pokaže, ali ima vlada, o katere dobri volji ne dvomimo, tudi dovolj moči in poguma, da izvrši svoj program.

Skupne večine dolžnost pa je, da vladi pojasni svoje stališče. Pesti v žepu stiskati, a plašč obračati po politični burji, to je politika, ki ladije ne reši iz vrtnca. Grota Taaffeja časi so minuli. V enem tednu ali šestih dneh prekine državni zbor zasedanje do maja. V tem času naj se odloči, ali ostane nemška hegemonija os avstrijske notranje politike ali jo hočejo zameniti z ravnopravnostjo, zagotovljeno v ustavi.

## Politična razmišljanja.

### II. „Herrenvolk“ in Slovenci.

Bral sem nedavno v nekem listu političen essay o Angliji in njeni svetovni politiki. Opisavi kolonijalno delovanje angliške rase prišel je ta materijalistični pisec židovski cinik Max Nordau do zaključka, da je bela evropska rasa poklicana gospodovati, izdelovati obrtno blago, kupčevati ž njim, druge pasme pa, kakor domači Afričani in Azijci, imajo pa služiti kot delavci na polju in v rudnikih. Po tem naziranju je bela rasa gospodujoča, druge pa služeče — novodobni sužnji.

Pri branju tega spisa sem se nehote spomnil na naše domače razmere v Avstriji. Tu v Avstriji je jedna četrtina prebivalcev nemške gospodujoče pasme. I ti imajo nazore Max Nordau-a o gospodujočem nem-

škem narodu in o političnih helotih Slovanih. Mi Nemci smo Herrenvolk, navajeni in tudi poklicani gospodariti drugim narodom v Avstriji. Ta nemška misel o gospodarenju, o hegemoniji v Avstriji je izvir vsem notranjim državnim bojem v Avstriji, ki se je pričel, ko so se zavedli tlačani tužnega položaja, in se bode nehal le tedaj, ko si priboré enakopravnost ali pa da popolnoma podležejo sili.

Pleme germansko stanujoče v srednji Evropi od Rena do Visle, od Baltijskega morja do Drave, je od nekdaj sila gospodstva željno. Prelistajmo zgodovino 12 stoletij, povsodi vidimo, kako si podjarmlja frankovski element slovanske zemlje s silo in zvišjačo. Polabskih Slovanov ni več. Ukrotit jih je nemški meč in večstoletno gospodstvo Nemcev jim je vzelo karakteristični znak narodne individualnosti — jezik slovanski. Slovencev med Dunavo in Dravo skoraj do mala ni več. Ostali smo le še med Adrijo in Dravo v kompaktni masi in mejimo na jugovzhodu na Hrvate.

Prejšnje čase ko je bil nemški narod še razkosan, ko se še ni tako zavedal svoje narodne skupnosti, se je germanizacija vršila naravnim potom, polagoma vzlic temu da smo bili Slovenci v stanju narodnega spanja. Danes pa nemški element nasilno izpodkopa naš narodni obstoj in tudi je toli brutalen, da pove, kaj hoče. In zakaj tako? Zakaj smo baš Slovenci in Čehi tista dva naroda, katerih narodna smrt bi bil največje veselje, največji triumf nemške rase? Skusimo odgovoriti na to vprašanje.

Bismarck, ta ženjalni stvaritelj nemške države, ta tip nemške narodne brutalnosti, ta tip nemškega političnega egoizma, je z lokavo bistroumnostjo in brezobzirno energično roko ustvaril veliko Nemčijo. On je raztresene ude nemškega naroda zbral v organično celoto. Sedaj se ta državna celota, ki jo imenujejo Nemčijo, čudovito razvija. Nemška industrija in ž njo združena trgovina se je v par desetletjih dvignila do čudovitega viška. Nemčija si je ustvarila kolonije v Afriki in Aziji in njeno konkurenco v trgovini čutita Francija in ponosna Anglija. Ali njeni cilji v svetovni politiki gredo še na drugo stran. Z lokavo politiko osvojila si je zaupanje turškega sultana in z zaupanjem njegovim si je zagotovila gospodarsko izrabljanje Male Azije. Zagotovila si je monopol v zidani železnici v Mali Aziji in si tako osvojila trgovino v tej veliki pokrajini.

Pogled na zemljevid pokaže takoj, da pot, najkrajša pot v Malo Azijo je iz industrijalne Nemčije preko Prage Ljubljane in Trsta. Naše slovenske in Češke pokrajine v Avstriji spadajo v območje interesov za nemško svetovno politiko v Mali Aziji. Nemci teže z vso silo, da si napravijo prosto pot do Trsta, in da je tako, pokažemo iz pojavov v nemški politiki.

## Politični pregled.

V Ljubljani, 12. marca.

**Razmere v avstrijskem parlamentu** so se z izjavo češke delegacije, da

gospodskimi damami sila veliko nervoznosti, je znano ne samo iz romanov, ampak žal tudi iz vsakdanjega življenja. Deklice iz višjih stanov morajo dolgo obiskovati šole, javne in zasebne v različnih internatih, uče se modernih jezikov, sedé po cele ure pri glasovirju, njih itak slabotna narava mora prebaviti šumo moderne novelistične literature, čitajo nove senzacionalne romane, kateri so dostikrat le bolesten izrodek bolne fantazije, zvečer v gledališče, drugič na ples, tretjič ljubimskih afer nad potrebo. Bolj se ni moglo žensko vzgojo odtujiti naravi, nego se je to faktično izvršilo. Se li je potem takem čuditi, če je v modernem ženstvu toliko nenaravne, bolestne sentimentalnosti in toliko nevropatičnih oseb.

Najbolj usodno pa je, da je nervoznost, vsaj v svojih popolnih, težjih oblikah, dedna ter prehaja od roditeljev na otroke. Ta pojav kaže neko železno zakonitost in velik del ljudi, ki tekom življenja zbole kakorkoli si bodi na živcih, ima že od rojstva za to prirojeno, podedovano razpoloženost.

(Dalje pri.)

ne bo obstruirala vladne predloge glede vojaških novincev, znatno spremenile, in sicer, kakor trdijo poučeni krogi, v občno zadovoljnost. Ministerski predsednik Koerber si je zagotovil vojaške novince, ker je desnica zopet jedina in ker se tudi levičarji zadovoljujejo z izvolitvijo poslanca Pradeja prvim podpredsednikom. Za sedaj je toraj vse poravnano. Res je sicer, da so zapretili Čehi z obstrukcijo pri razpravi o drugih vladnih predlogih, posebno pa pri oni glede druge železniške zveze, toda tu se ni bati posebne nevarnosti za obstoj desnice, ker skoro ni misliti, da bi se Čehi izkazali tako nevhvaležne napram Jugoslovanom, ki so vsikdar zvesto podpirali njih akcijo. Stvar, za katero se bo šlo, tikala se bode Slovencev pa tudi Nemcev v planinskih deželah, katerih večje število poslancev je tudi del desnice. Čehi bi toraj ne obstruirali proti vladi, marveč v prvi vrsti proti svojim zaveznikom. In do tega, tako se upa, ne bode prišlo.

**Posl. Steinwender o preosnovi parlamenta.** Pod naslovom „Parlaments Dämmerung“ je izšla te dni v zalogi dunajskega nemškega društva neka brošura, v kateri se poslanec dr. Steinwender ogreva za popolno ločitev nemškega naroda v Avstriji od ostalih narodnostij ter za ustanovitev lastnega ljudskega zastopstva. Seveda bi se moralo vse razbiti, kar obstoji, „staatsstreich“ bi bil neizogiben. Vprašanje glede ločitve Galicije bi potem zginilo z dnevnega reda, mesto tega pa prišlo na vrsto vprašanje o ločitvi Nemcev in sicer na podlagi tehle temeljnih misli: narodni katastrofi, volilna pravica vseh Nemcev za nemški parlament, naj bivajo kjer koli hočejo v Avstriji, izločitev vseh neobhodno potrebnih skupnih zadev iz delokroga državne zakonodaje in uprave in naj se izroče nemškemu parlamentu in njegovim izvršilnim organom. Kako si nenemške narodnosti uredijo svoje zadeve, avtorja te brošure prav čisto nič ne briga, le Italijani se lahko priklopijo nemški zvezi, ker jim je ta najbolj primerna. Vse to se mora pa izvršiti radi tega, ker je treba, da naša zunanja politika popolno soglašja z nemškim zaveznikom v rajhu, in postanejo Nemci sami svoji gospodarji na lastnih tleh. Nemški državni jezik potrebuje (!) država in ne Nemci. To so razlogi, ki so dovedli Steinwendera do tega najnovejšega načrta. — Steinwenderova brošura je zadela malone povsodi ob pomilovalen posmeh. Slovanski narodi v Avstriji bi končno že ne ugovarjali toliko pravični delitvi parlamenta v nemški in slovanski del, ko bi bila oba jednako-pravna in bi imela oba povsem iste pravice do skupne državne uprave. Toda iz dolgovazne in precej konfuzne brošure Steinwenderove je razvidno, da Nemci niti nočejo čuti o enakopravnosti, neomejeno gospodstvo hočejo zase, poleg tega pa gojiti najtesnejšo zvezo z rajhom ter po laški ureditvi z Italijo. Most do Adrije in naprej bi bil potem gotov. Predno je dr. Steinwender pričel s preosnovo parlamenta, naj bi bil preje pomislil, da biva v Avstriji poleg ne popolno osmih milijonov Nemcev blizu 16 milijonov Slovanov, ki ne marajo prav ničesar čuti o nemški hegemoniji.

**Premogarske zahteve v državnem zboru.** Pododsek socijalno-političnega odseka, ki je pretresaval pogoje, pod katerimi naj bi se končala vsestransko škodljiva stavka čeških in moravskih premogarjev, se je razšel v soboto nenadno, ne da bi bil rešil preporno zadevo. Danes se razprava sicer nadaljuje, a gotovi krogi nimajo nič več upanja na kak uspeh v korist zatiranih delavcev. Razpor sta neki provzročila poslanca grof Zedwitz in pa dr. Verkauf. Prvi je dolžil delavske voditelje, da so nahujskali delavce proti gospodarjem, da so stavili zahteve, kakoršnih bi sicer ne bili, in ki bi neprimerno oškodovale podjetnike. Organizovani delavci, pravi Zedwitz, so odbili vse posredovalne pogoje, dokler se jim ne dovoli osemurni delavnik. — Govornik ima deloma sicer prav, a podjetniki naj nikar ne mislijo, da bi delavci še nadalje trpeli krivice.

**Mirovni dogovori mej Anglijo in južno-afriškima republikama** so baje v polnem tiru, ako smemo verjeti najnovejšim poročilom iz Londona. Predsednika Krüger in Steyn sta baje brzojavila Salisburyju, da sta voljna pričeti mirovne dogo-

vore; angleška vlada naj naznani le svoje pogoje, a pazi naj na to, da ne bo ničesar zahtevala, kar bi se ne strinjalo s popolno neodvisnostjo južno-afriških republik. To je nekako vsebina brzojavke na kabinetnega načelnika angleške vlade, ako je res došla. Po Londonu je zavladala zbog tega nepopisna radost. Vse je prepričano, da se je pokazala popolna nesposobnost burske armade za nadaljno vojsko in da so Buri voljni udati se Angležem na milost in nemilost. Toda tako daleč še ni prišlo. Že iz brzojavke same se razvidi, da je ravno nasprotno resnica. Buri radi takoj odlože orožje, ako se jim zagotovi popolna neodvisnost. Tega pa, kakor znano, Angleži ne marajo in ravno radi tega se bje boj. Buri so hoteli z napominano brzojavko samo pokazati, da ne ljubijo vojske, toda bojevati se hočejo do skrajnosti. Tega se toraj Angleži ne morejo veseliti, tembolj ker razun pičlih 3000 ujetih Burov ne morejo v 5 mesečnem vojevanju pokazati prav nikakega uspeha.

## Dnevne novice.

V Ljubljani, 12. marca.

**Proslava jubileja sv. očeta v »Kato-liškem Domu«.** Sinoči se je v »Kato-liškem Domu« vršilo lepo slavlje. »Slovenska krščanskosocijalna zveza« je odgovorila na »Narodove« napade s prireditvijo, ki je dala duška užaljeni katoliški časti. Prireditve je demonstrativno pokazala, da ima Ljubljana še mnogo moč in žena krščanskega naziranja, ki se ob »Narodovih« napadih prično zavedati, da treba boja, da treba združiti sile, da zavrremo podle napade na vero in cerkev. Velika dvorana »Katoškega Doma« je bila včeraj že pol ure pred predstavo natlačeno polna, a še so prihajali somišljeniki. Žalibog, da so se vsled prenapolnjene dvorane morali vračati. »Zvezo« je včeraj počastilo z obiskom tudi najodličnejše občinstvo. Zapazili smo odlične cerkvene dostojanstvenike, zapazili lepo zastopano ljubljansko duhovništvo in meščanstvo ter mnogo obrtniških družin. Krasna je bila ta družba v delavski družbi! V navdušenem prologu g. dr. Mih. Opeke se je »Zveza« zahvalila za častno udeležbo prijateljev delavstva. Točke prologa, ki opevajo »luč na nebu« in čut ljudij, ki ljubijo le nizko blatnost zemlje ter podla obrekovanja ob 90-letnici, katere naj opere »ljubezen naša« do starčka na cerkve prestolu, odmevale so vsem v duši in pravi vihar navdušenosti je zabučal po dvorani pri vskliku, da nam Leona XIII. Bog ohrani! In blaga podoba krmarja sv. cerkve se je pokazala na odru. Angelj je venčal podobo s palmo zmage. Okolu podobne sv. očeta pa so se združile osebe iz igre »Mlini pod zemljo«, predstavljajoče zmago svete cerkve in veliko nje socijalno delo — oproščanje sužnjikov. Snov štiridejanske uprav klasične igre »Mlini pod zemljo« ali »Zadnje ure poganstva v Rimu« smo že zadnjič omenili, danes moramo le pohvaliti pridnost mladih članov »Zvezinega« dram. odseka, ki je mnogo ur žrtvoval, da je častno priredil tako težavno igro. V prvi vrsti moramo pohvaliti g. Virensa, ki je igral črnega sužnja Numido s sposobnostjo pravega igralca. Igral je naravno brez pretiravanja. Čast mu! Za g. Virensom je bil najboljši g. Pirnat (Cecilij). Težavno ulogo mladega Probovega sina je igral prav lepo in premišljeno. Valenta, stričnika Probovega, je igral g. Nučič z vspehom. Kolikor se more zahtevati od mladega igralca, je g. Povhe storil z veliko, težavno ulogo rimskega senatorja Proba. Gg. Habič, Rasberger, Herman, Mihajlovič, Juvan, Zorko so se tudi potrudili, kolikor je bilo mogoče, in tako lahko zabeležimo, da je imela igra znaten vspeh, kateri se gotovo še poveča, ko se igra na splošno željo ponovi. Prav pohvalno se moramo izreči tudi o novih kulisah, katere je izvršil g. Bradaška ml. Mladega slikarja priporočamo. Mej odmori je igral »Zvezin« tamburaški klub. Delavska »Slov. kršč. soc. zveza« je praznik velikega socijalnega papeža proslavila na način, ki ji dela čast in ki zasluži, da dobi mej Slovenci mnogo novih prijateljev.

**Lavantinski knezoškof** mil. g. dr. Mih. Napotnik se je podal na Dunaj, da bode jutri prisostvoval škofovskim konferencam.



**Občinski svet ljubljanski** ima jutri ob 5. uri popoldne redno sejo. Dr. Požar bo poročal o zadevi preuredbe ljubljanskega kolodvora, dalje pride na vrsto poročilo o oddaji raznih del za zgradbi mestne dekliške šole pri Sv. Jakobu in mestne ubožnice v Vodmatu, poročilo o predlogu, da se zniža vodomerščina in o učnem načrtu za ustanovitev posebnega trgovskega tečaja na mestni višji dekliški šoli in o stroških za »Mestni Dom«.

**Dijaštvo in klerikalizem.** Pod tem zaglavjem je priobčil praški visokošolec D. Lončar v »Soči« članek, ki nas je bolj zabaval, nego vsi dozdani njegovi nastopi v javnosti. Pravi enfant terrible slovenskih antiklerikalcev ta Lončar! Kot izkušen in zrel mož daje našim antiklerikalcem navodila, kako naj započno vspešen boj proti klerikalizmu. Moža poznamo. Zelo vsprejemljiv je za zunanje vtiske. Krepka individualnost profesorja Masaryka mu tako imponuje, da slepo prisega na učiteljeve nazore. Glava mu je polna zmedenih in meglenih modernih sanjarij, a srce mu je mehko, za blagor naroda vneto. Glava antiklerikalna, srce dobro slovensko, prav klerikalno srce. V svoji notranjščini je mož razdvojen, zato so njegovi sveti slovenskemu dijaštvu in razumništvu tako — smešni. Antiklerikalcem ponuja kot najuspešnejše orožje v boju zoper klerikalizem svet, naj se poklerikalijo. »Bodimo premetenejši in boljši nego so klerikalci ali pa vsaj tako dobri in premeteni kot so oni.« »Vse govorjenje je zaman, dokler ne bomo moralnejši in premetenejši nego so oni.« »Snujmo zategadelj Raiffeisenove posojilnice, skrbimo za preosnove na socialnem polju... Pred vsem pa začnimo z reformo pri sebi, a to v resnici.« »Razumništvo je brez prepričanja, živi nemoralno in površno. Bojevati se proti klerikalizmu se pravi: reformirati življenje a začeti pri samem sebi!« Želimo Lončarju najboljšega uspeha, ker smo prepričani, da izgine klerikalizem s slovenskih tal, ako pridobi vse slovenske antiklerikalce, da začne njegova navodila praktično vsepovsod izvrševati, zakaj tedaj bomo vsi vsaj v dejanju klerikalci. Ako bomo enega srca, bomo tudi enega duha, enakih nazorov.

Klerikalni dijak.

**Slovensko gledališče.** Prihodnji petek se bode predstavljala na slovenskem odru izvirna Cankarjeva drama »Jakob Ruda«.

**Shod v Kranjski gori.** Včerajšnji shod »Slov. katol. delavskega društva« v Kranjski gori se je izvršil sijajno. Vsi prostori gostilne »Pri pošti« so bili natlačeni zborovalcev. Med zborovalci je bilo tudi par možiceljnov, kateri so s surovim vedenjem kazali, da so že poslušali socialno-demokratske apostole. Bili so osamljeni, in to jih je še bolj jezilo. Vsi drugi zborovalci, gotovo nad 300, so pazno sledili razpravi in glasno odobravali poročila. Obširneje poročilo sledi.

**Oživiljen š.** Kakor ljubljanski, tako so sedaj tudi v kamniškem polit. okraju »šnop-sarije« dejani na § 54 drž. zak. z dne 15. marca 1883. Vsled te, s kaznijo 10—400 K ali zopora 1—40 dni zapretilne prepovedi, ne smejo krčmarji točiti žganih opojnih pijač vse sabote od 5. ure pop. in vse nedelje od 12. ure o poldne dalje. Poleg tega je ravno taka policijska ura napovedana za praznike: Velikonočni in binkoštni ponedeljek, praznik sv. Jožefa in sv. Štefana in za večere pred temi prazniki od 5. dalje. Upati je, da oživljeni š. zapreči mnogo nerodnostij ter v socialnem oziru stori marsikaj dobrega. Škoda, da se 17 let gosposka ni zanj bolj pobrinila. Vendar pa tudi ta zakon ne bo imel dovolj zaželenega uspeha, dokler gosposka ne začne ojastrje paviti na tiste zakotne beznice, kjer se toči žganje vsako uro po dnevi in po noči, a bi smeli dotičniki na podlagi svojih patentov ta strup prodajati le v zapečatenih steklenicah. Pravi krčmar se mora kolikor toliko držati policijske ure, tak brezvestnež pa se mu smeja, ker ve, da le potem njega doleti kaka mala kazen, ako ga kdo ovadi; sicer si pa glede na take »šnop-sarije« okrajnemu glavarstvu podrejeni organi navadno tišče oči in ušesa, sosed pa sosedu nerad ovaja. V ta gnjezda zapravlivosti in demoralizacije mladine in delavskega stanu treba poklicanim krogom tudi poseči, pa resno.

**Iz Kranja.** Mestna godba v Kranju je dobila novega kapelnika. Namesto g. Skri-

vaneka je imenovan kapelnikom g. H. Horno, ki je bil doslej kapelnik radovljiške godbe. — Osnovni shod za mojstersko zadrugo v Kranju se bode vršil 18. t. m. — V Kranju se snuje nepolitično društvo strojarjev.

**V Celju** se bo obhajal v opat. mestni farni cerkvi sveti misijon od 19. do 28. sušca. Vodili ga bodo oo. misijonarji od svetega Jožefa.

**Zakaj je ptujski notar Filafero odstavljen.** C. kr. notar Filafero, zagrižen nemški nacijonalec, je odstavljen, ker se govori, da je napravil za nedoletno stranko neko pogodbo, dasi mu je stranka sama povedala, da ni polnoletna, da se je v njegovi pisarni popravil uradni poročni list glede časa in da je v neki pogodbi legaliziral podpis neke žene, ki je že davno v blaznici.

**Iz Marnberga.** Nasprotnika učiteljstva slovenskega se je pokazal deželni poslanec Lenko pri zborovanju nemških nacijonalcev v Marnbergu dne 7. marca, ko je poročal o delovanju v deželnem zboru. Trdil je, da slovenski južnoštajerski učitelji ne zaslužijo povišanja plače, ker so na mnogo nižji stopinji omike, kakor nemško-nacijonalni. Župan Langer je govoril v korist kmetijstva. Trgovca Baura srbijo konsumna društva; zato je prosil Lenka, naj dela na to, da se odpravijo. Lenko mu naredi veliko žalost, ker pravi, da tega ne more storiti.

**Celjski porotniki.** Odbor celjske okoliške občine je na justično ministerstvo uložil pritožbo proti sestavi celjske porotniške liste za l. 1900., v katero so vsprejeti skoro sami nemški nacijonalci.

**Franko Stein v Mariboru.** Franko Stein je voditelj nemško-nacijonalnih delavcev in deželni poslanec iz Heba. Doslej je na Češkem 50.000 organizovanih nemško-nacijonalnih delavcev. Sedaj bi dr. E. Glantschnigg rad dobil tako delavsko stranko tudi v Mariboru, zato je povabil v Maribor Steina. Tudi po Marnbergu je strašil Stein.

**»Südmarka« na Koroškem** ima sedaj 28 podružnic z 2853 člani. V Celovcu je »Südmarka« ustanovila ljudsko knjižnico, katere se je tekom 5 mesecev poslužilo 709 oseb.

**Goriške novice.** V Skriljah so imeli v petek požar. Pogorela je jedna hiša, iz katere so komaj rešili otroke. — Solkanski »Sokol« je imel včeraj ustanovni zbor. — Od koncerta Nadine Slavljanske so Lahi demonstrativno izostali. Kljub temu je bila Dreherjeva dvorana natlačena. »Naprej« je goriška policija ruskemu zboru prepovedala peti.

**Umrl** je v Lescah Ivan Wucherer, posestnik, v 64. letu svoje starosti.

**Samomor.** Začasni vodja ljudske šole v Fari pri Kostelu, Jan. Zupanec, ki je bil pred kratkim premeščen iz Starega Trga pri Ložu, je v noči mej 8. in 9. marcem nekje mej Fari in Slavskim Lazom skočil v Kolpo in utonil. Mrtvega so potegnili iz vode prebivalci vasi Slavski Laz. Vzrok samomoru ni znan; pravijo, da se mu je zmešalo.

**V Ameriko** sta jo včeraj popoldne hotela popihati mladoletna Fran. Zafran iz Gotne vasi in Ign. Perše iz Irče vasi pri Novem Mestu. Na južnem kolodvoru so ju zasačili. Rekla sta, da gresta v Trst na delo, a pisma so ju izdala.

**Obsojeni Bur.** Iv. Jaklič, ki je namahal kazinskega kavarnarja ter jo potem popihal iz Ljubljane, je prišel, kakor smo poročali, nazaj v Ljubljano, kjer je ljudi farbal, da je hodil mej Buri v Afriki. Radi napada na kazinskega kavarnarja je dobil štiri mesece ječe.

**Tepež pri Lahu.** Lahovo vino v Vegovih ulicah je včeraj zopet provzročilo tepež. Posredovati je moral policaj, ki je odvedel v zapor znana postopača J. Blaža in Jagra z Glinca. Jager se je policaju uprl ter se bode moral zagovarjati radi nasilstva.

**Stroški za angleško-bursko vojsko v Ljubljani.** Učenci prvega in drugega gimnazijskega razreda so brihtni politikarji, ki z velikim zanimanjem zasledujejo razvoj vojne v Južni Afriki. Mej temi politikarji imajo tudi Angleži svoje pristaše. Dijaški Buri so te pristaše angleške krivice pred koncem prvega semestra pod Tivolijem nabunkali. Ko so se ljubljanski Burčki in Angleži najbolj lasali, prišel je med nje policaj. Obe stranki ste pokazali pete in pustile v strahu pred policajevo sabljo šolske knjige

na lici mesta. Policaj je knjige pobral in jih nesele v šolo. V šoli so Burom in Angležem naložili težke »entsprechende«. Stariši teh nadebudnih politikarjev se sedaj silno jeze, da morajo za vsako glavo plačati 40 K »vojne davka« v obliki šolnine.

**Nedeljski razgrajaci.** Včeraj ob 1/4. uri zjutraj slišal se je po Ljubljani velik krik in vpitje. Kravalirala je družba vojakov 27. pešpolka in nekaj tukajšnjih trgovskih pomočnikov. Družba se je nakrat znašla na magistratu, ki jih je radi predobre volje obsodil na denarno globo.

**Opozorjamo** na današnji inserat domače tiskarje Fr. Omerša v Kranju.

**Židovski Dunaj.** V prvem razredu četrtega dunajskega okraja tvori volilno listo sledečih pet židovskih bogatinov: D. in L. pl. Guttmann, Albert baron Rothschild, Nataniel baron Rothschild in Karol Wittgenstein. Vsi so tudi lastniki velikih premogokopov, ki izsesavajo uboge delavce. Kdor še ne veruje v premoč židov, temu se je pamet osušila. Niti eden kristijan v celem okraju nima toliko dohodkov, da bi imel volilno pravico v prvem razredu. In to je značilno.

**Iz raznih krajev.** P. Stojalowski ki dr. poslanec, je bil 8. t. m. izvoljen dež. poslancem v okraju Bochnia namestu umrlega dr. Hoszorda. Dobil je 155 od 219 oddanih glasov. Namestu dr. Smolke je bil izvoljen z 2943 glasovi minister Pientak soc. dem. Daszinsky je dobil 1928 glasov. — V Solnogradu se je obesil stotnik Ondracek ter se povrh še ustrelil. Na zahtevo kornega poveljstva je moral tožiti odgovornega urednika »Salzburger Tagblatt«, ki mu je očital trpinčenje vojakov. Urednik je nastopil dokaz resnice in stotnik se je ustrelil. — »V top me nabasite!« dejal je čudak James Closson v Filadelfiji. V oporoki je zabeležil, da se mora njegovo truplo sežgati in pepel nabasati v top ter pepel razstreliti na vse štiri strani sveta. Tudi njegova umrla žena je pred petimi leti naredila tako oporoko. Želja se je obema izpolnila. — Nevarnost za priklope če na železnicah je tako velika in nezgode tako številne, da se je pričelo misliti na avtomatično priklopljenje ter so za prvo poskušnjo prišli že v promet nekateri vozovi z dotičnimi napravami. — Nihilistiško družbo so priprli v Dombrowi na Ruskem Poljskem. Mej aretovanci je 14 uradnikov, mnogo dijakov in delavcev. — Red za do jke nameravajo ustanoviti v Parizu.

## Društva.

(Družbi sv. Cirila in Metoda) sta izročila v petek ob dohodku pri »Vžigalicah družbe sv. Cirila in Metoda« 400 kron imejitelja trdke »Ivan Perdan«: gospoda Ernest in Josip Perdan. — To je znamenovanih mladostnih gg. trgovcev prvi dar naši družbi po izgubi vzglednega jima očeta. Podedovala sta namreč po nam vsem prezgodaj zamrem še več kot svetnega premoženja — podedovala sta očetovo narodno srce.

(Družbi sv. Cirila in Metoda) sta vročili v petek gospa prvomestnica ljubljanske šentpeterske ženske podružnice Vera dr. Slajmer-jeva in gospa denarničarica Marija Terček-ova dohod zadnje v »Narodnem Domu« obvrševane veselice združenih ženske ter moške ondote podružnice. Veselica je nesla 1.467 K in 36 vin. Dotali ste letnino svoje ženske podružnice 288 kron. Skupnega zneska je torej: 1.755 K in 36 vin. — To je najboljši dohodek vseh desedanjih veselic katere si bode naših podružnin. — S to besedo bode označeno vse domorodno delovanje ljubljanskih šentpeterske. Naj ne pristavljamo temu ničesar. — Edino le to do Vas vseh: Po teh stopinjah. Slovenke in Slovenci — in prišli bomo hitrimi koraki in daleč naprej.

(Bolniško in podporno društ. pomožnih in zasebnih uradnikov za Kranjsko) vabi na redni občni zbor, ki bo v soboto, dne 17. t. m. ob 7 1/2 uri zvečer v gostilni »Miramar« (št. 19, na Starem trgu, 2. soba). Dnevni red: 1. Pozdrav. 2. Poročilo tajnikovo. 3. Poročilo blagajnikovo. 4. Volitev odbora. 5. Posamezni predlogi. 6. Raznosterosti.

## Telefonska in brzojavna poročila.

**Dunaj, 12. marca.** (C. B.) Pri našnjem vsprejemu zborničnega predsedstva je izrazil cesar željo, da prične parlament uporabljati svoje ustavne pra-

vico in pridno delati v blagor vseh narodov in države. Cesar je izrazil radost nad izvolitvijo Pradeja in Začeka podpredsednikoma ter opomnil nasproti Začeku, da je zelo naklonjen češkemu narodu in mu izkazuje svojo dobrohotnost. Napram obema podpredsednikoma je cesar izrazil željo, naj pripomoreta po svoje, da se pospeši pravno delo.

**Dunaj, 12. marca.** (C. B.) Poslan. zbornica je pričela z drugim branjem vladne predloge o vojaških novincih. Govoriti je pričel posl. Herzmansky.

**Dunaj, 12. marca.** Državna zbornica je danes razpravljala načrt zakona o kontingentu za vojaške novince. V imenu nemške nacijonalne stranke je govoril Herzmansky proti zakonu, ker nemškemu narodu še niso zagotovljene vse pravice (!), vitez Berks je govoril za zakon, zahteval je pri tem jednako-pravnost vseh narodov, obžaloval razveljavljenje jezikovnih naredb ter izrekel nado, da bo parlament konečno vendar le zmožen za koristno delo. — Rusin Okunievski je proti predlogi, poslanec Schücker za, poslanec Tschernigg proti. Poslanec Pogačnik je razpravljal o zglaševanju vojakov na kontrolnih shodih, obsojal prestrogo postopanje v tem oziru, ker zglaševanje v domačem jeziku ni bila demonstracija, marveč je bila že večletna navada, obžaloval je, da se pri tem rabijo častniki, ki jezika dotičnih vojakov niso zmožni; dalje je govoril, naj se kmetškemu stanu kolikor mogoče olajša vojaško breme, naj se odpravi srečkanje pri vojaških naborih. — Posl. Engel je izjavil, da Čehi avstrijskemu cesarju in češkemu kralju nečejo krstiti, kar potrebuje armada za ohranjenje celokupnosti države, zato proti temu zakonu ne bodo obstruirali, temmanj, ker tega ne store tudi druge še bolj radikalne stranke.

**Budimpešta, 12. marca.** V dvo-boju mej Banffyjem in Ugronom, ki sta se streljala s samokresi radi »Vaterlandove« afere, ni bil nihče ranjen. — V drugem dvoboju je Ugron s sabljo ranil Rahoney-ja na glavi.

**Pariz, 12. marca.** Naučni minister je naznanil, da se novi Théâtre française otvori 14. julija.

## Vojska v Južni Afriki.

Z bojišča ni danes nikakih poročil o nadaljnih Robertsovih uspehih. Zdi se, da zopet vse miruje. Mogoče Roberts nima potrebne poguma, da ne prodira na ravni črti proti Bloemfonteinu, ali pa so se mu Buri do cela umaknili, da Angleži nikjer ne zadenejo ob nje. Vsekako je čudno, da je izostala tako blizu napovedana odločilna bitka.

V prav slabi luči se prikazuje sedaj Frenchova zmaga. Mož je bil sam poražen Celo v Londonu, kjer nočejo nič čuti o njegovi izgubi, se hudujejo nad njegovo nespretnostjo. Nekaj toraj že ni v redu.

**Bruselj, 12. marca.** Iz Pretorije poročajo, da se je popolno ponesrečil poskus generala Frencha, ki je hotel zajeti bursko predstražo pri Osfonteinu. Buri so mu zajeli 400 mož in ubili več častnikov. — General Joubert je pričel organizovati rezervno armado.

**London, 12. marca.** Iz Jamestowna poročajo Reuterjevemu uradu 10. t. m., da je general Brabant z delom svojih čet isti dan zjutraj odšel proti Olival-northu.

**London, 12. marca.** Iz Pietermaritzburga poročajo 10. t. m.: Gen. White je došel iz Ladysmitha.

**London, 12. marca.** Na skupno brzojavko predsednikov Krügerja in Steyna je odgovorila v ada, da pod predlaganimi pogoji ne sklene miru, marveč le tedaj, ako se republiki popolno podvržeta.

## Zaročenca.

(I promessi sposi.)

Milanska povest iz sedemnajstega veka. — Laški spisal Alessandro Manzoni, prevel I. B.—č.

(Dalje.)

»Zaupaj mi!« odgovori oče Cristoforo. Pri medli luči svetilke, ki je gorela pred



oltarjem, se približa rešencem, ki so v dvo-  
mih čakali, in jim reče: „Otroci! zahvalite  
Boga, da vas je rešil iz tolike nevarnosti.  
V tem hipu morda...“ Tedaj začne po-  
drobneje razlagati, kar je mogel mlademu  
sčlu samo namigniti. Nisi namreč mislil, da  
vedó beguni več nego on sam, ker si je do-  
umeval, da jih je Menico našel mirne doma,  
predno so prišli lopovi. In pustili so ga pri-  
povedovati; nihče mu ni posegel v besedo,  
češ, da uže vse vedó, celo Lucia ne, dasi ji  
je na tihem očitala vest, da se pritajuje pred  
takim možem. Toda ono noč je bilo vse zme-  
šano in nãrobo.

„Po vsem tem“, nadaljuje menih, „uvi-  
dite, da ta kraj ni več varen za vas. Vaš  
rojstni kraj je in vi niste nikomur nič hu-  
dega storili; a Bog hoče takó. To je po-  
skušnja, otroci. Prenašajte jo potrpežljivo,  
zaupno, brez jeze, in prišla bode gotovo ura,  
ko ne bodete žalovali po sedanjí svoji usodi.  
Jaz sem vam poskrbel pribežališče za prvi  
čas. Upam, da se kmalu lahko varno vrnete  
domov; Bog gotovo poskrbi za vašo bla-  
ginjo, in jaz se bodem potrudil in si priza-  
del, da se izkažem vrednega milosti, po ka-  
teri me je On izbral za svojega služabnika,  
ki naj pomaga vam mučenim ubožcem. Ve  
dve“, pravi, obrnivši se k ženskama, „se usta-  
viti lahko v \* \* \*. Tam bodeči zadostno varni,  
in bodeči tudi bliza doma. Poiščiti naš sa-  
mostan, pokličiti očeta gvardijana ter mu  
izročiti to-le pismo! On bode za vaju drugi  
pater Cristoforo. A tudi ti, moj Renzo, se  
moraš sedaj skriti pred jezo drugih in svojo.  
Nesi to pismo očetu Bonaventuri iz Lodi v  
našem samostanu v Milanu pri vshodnih vr-  
atih. On bode tvoj oče, skrbel bode za te,  
poiskal ti dela, dokler ne moreš tu mirno  
živeti. Pojdite na breg jezera, kjer se izliva  
vanj Bione“, — potok par korakov od Pesca-  
renico —; „tam opazite priklenjeno ladjico;  
zakličite: „čoln!“ Vprašali vas bodo, za koga;  
vi pa odgovorite: „San Francesco!“ Stopili  
bode v čoln, ki vas prepelje na drugi breg;  
tam bo pripravljen voz, s katerim se pope-  
ljete naravnost v \* \* \*“

Kdor bi vprašal, kakó da je imel oče  
Cristoforo na razpolago toliko prevoznih  
sredstev na suhem in na vodi, ta bi s tem  
pač pokazal, da ne ve, kakšno moč in ob-  
last je imel tedaj kapucinec, ki je slul na  
okrog kot svetnik.

Bilo je treba še misliti, kdo bo varoval  
domove. Pater prevzame njih ključe ter se  
ponudi, da jih izroči onemu, komur rečeta  
Renzo in Agnese. Le-ta seže v žep po ključ  
in vzdihne, ker se spomni, da je njena hiša  
tačas odprta, da so gospodarili v njej vražji  
ljudje in da morda ni ostalo v njej ničesar,  
kar bi trebalo še varovati.

„Predno odrinete“, reče menih, „molimo  
še vsi vkupaj, da vas bode Bog spremljal  
na tem potu in vedno, dá vam da moči in  
volje, da storite, kar on hoče!“ Nato po-  
klekne sredi cerkve, in tako storé tudi drugi.  
Ko nekoliko časa molčé molijo, izgovori  
oče Cristoforo bolj po tihem, a razločno te-  
le besede: „Molimo še za onega ubožca, ki nas  
je tako daleč pripeljal! Nevredni bi bili Tvo-  
jega usmiljenja, o Bog, če bi tudi za-nj iz  
srca ne prosili. Saj tega tako zelo potrebuje!  
Mi se v svoji nadlogi tolažimo s tem, da  
smo na potu, kamor si nas Ti postavil. Mi  
ti darujemo svoje gorje o Bog, in to gorje  
bode naš prid. A on!... on je Tvoj sovraž-  
nik! O nesrečnež! On se prepira s Tabo!  
Usmili se ga, o Bog, omeči mu srce, naj  
bode zopet Tvoj prijatelj in naj bode dele-  
žen vsega dobrega, česar moremo želeči sami  
sebi!“

Nato se naglo dvigne in reče: „Sedaj  
idite, otroci! Ne smemo izgubljati časa! Bog  
vas obvaruj, Njegov angelj naj vas spremlja,  
pojdite!“ V tem, ko se odpravljajo na pot z  
ono ginjenostjo, ki ne najde besed, ki se pa  
razodeva tudi brez njih, dostavi še pater z  
mehkim glasom: „Srce mi pravi, da se kmalu  
zopet vidimo.“

Seveda, srce pripoveduje onemu, ki je po-  
sliša, vedno kaj o bodočnosti. A kaj ve srce?  
Jedva nekoliko tega, kar se je uže zgodilo.

(Dalje sledi)

#### Umrli so:

7. marca. Jožef Blej, poštnega sluga sin, 12 dni,  
Karlova cesta 26, eclampsie.  
8. marca. Marija Pozlep, posestnika hči, 1 dan,  
Komenskega ulice 19, slabost. — Ivan Petrič, trgovca  
sin, 5 ur, Komenskega ulice 8, slabost. — Uršula  
Fabjan, perica, 60 let, Sv. Petra cesta 46, vsled raka.  
— Josip Usnik, posestnik, 69 let, Jeranove ulice 3,  
vsled raka. — Ana Potrate gostija, 82 let, Poljanska  
cesta 10, ostarelost.  
9. marca. Vido Pavel Gašperlin, stražnika sin,  
9 mesecev, Florjanske ulice št. 46, dušljivi kašelj. —  
Josip Theuerman, prisiljenec, 57 let, Poljanski nasip  
št. 56, jetika. — Cecilija Pogačnik, čevljarja hči,  
4 mesece, Konjušne ulice 13, življenska slabost.  
10. marca. Fran Novak, čevljar, 27 let, Križev-  
niške ulice 8, jetika. — Marija Švan, posestnica, 90 let,  
Bavarska steza 6, bronhitis marasmus.

#### V hiralnici:

9. marca. Jožef Škerl, gostja, 80 let, ostarelost.

#### V bolnišnici:

6. marca. Ana Arhar, babica, 69 let, hernia nubi-  
lialis incarcerationa.  
7. marca. Helena Verhunc, strežnica, 38 let, je-  
tika. — Anton Bašata, poslovođa, 81 let, ostarelost.

#### Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306-2 m. srednji zračni tlak 736-0 mm.

| Čas opa-<br>zovanja | Stanje<br>baro-<br>metra<br>v mm. | Tempe-<br>ratura<br>po<br>Celsij | Vetrovi   | Nebo        | Padačina<br>v 24 urah<br>v mm. |
|---------------------|-----------------------------------|----------------------------------|-----------|-------------|--------------------------------|
| 10. 9. zveč.        | 746-9                             | 3-4                              | sl. jz.ah | jasno       |                                |
| 11. 7. zjut.        | 747-1                             | -1-8                             | sr. svzh. | del. jasno  | 0-0                            |
| 12. 2. popol.       | 745-6                             | 9-8                              | sr. jz.ah | „           | „                              |
| 11. 9. zveč.        | 745-5                             | 5-9                              | sl. jz.ah | del. oblak. |                                |
| 12. 7. zjut.        | 744-5                             | 0-0                              | sl. svzh. | oblačno     | 0-0                            |
| 12. 2. popol.       | 742-5                             | 12-9                             | sr. zah.  | jasno       | „                              |

Srednja temperatura sobote 3-2°, normale: 2-7°.  
Srednja temperatura nedelje 4-6°, normale: 2-8°.

#### Tržne cene v Ljubljani.

##### Tedensko poročilo

od dné 4. do dné 10. marca.

|                           | K h  | K h                            | K h   |
|---------------------------|------|--------------------------------|-------|
| Goveje meso I. v. kg      | 128  | Pšenična moka 100 kg           | 27-40 |
| „ II. „ „                 | 112  | Koruzna „ „                    | 17-—  |
| „ III. „ „                | 96   | Ajdova „ „                     | 36-70 |
| Telečje meso „ „          | 120  | Fazol, liter „ „               | 16-—  |
| Prasičje „ sveže „        | 160  | Grah, „ „                      | 20-—  |
| „ prek. „ „               | 140  | Leča, „ „                      | 24-—  |
| Koštrunovo meso „ „       | 80   | Kaša, „ „                      | 22-—  |
| Maslo „ „                 | 2-—  | Ricet, „ „                     | 22-—  |
| Surovo maslo „ „          | 190  | Pšenica „ 100 kg               | 18-—  |
| Mast prašičja „ „         | 140  | Rž „ „                         | 15-—  |
| Slanina sveža „ „         | 120  | Ječmen „ „                     | 14-—  |
| „ prekajena „ „           | 144  | Oves „ „                       | 13-40 |
| Salo „ „                  | 120  | Ajda „ „                       | 18-40 |
| Jajce, jedno „ „          | —    | Proso, belo, „ „               | 20-—  |
| Mleko, liter „ „          | 16-— | „ navadno „ „                  | 15-—  |
| Smetana, sladka liter „ „ | 80   | Koruzna „ „                    | 14-40 |
| „ kislá „ „               | 80   | Krompir „ „                    | 5-—   |
| Med „ „ „ kg              | —    | Drva, trda, m <sup>3</sup> „ „ | 7-50  |
| Piščanec „ „              | 140  | „ mehka, „ „                   | 5-50  |
| Golob „ „                 | 40   | Seno, 100 kg „ „               | 4-40  |
| Raca „ „                  | 140  | Slama, „ „                     | 4-—   |
| Zajec „ „                 | —    | Stelja, „ „                    | —     |

#### Posamezne številke „Slovenca“

##### v Ljubljani

##### so na prodaj

razun v upravnistvu lista Kopitarjeve ulice 2,  
še v naslednjih trafikah tobaka:

Pred škofijo šte. 13, pri g. Štefetu;  
na trgu sv. Jakoba št. 6, pri g. Gr. Podrekarju;  
na Dunajski cesti št. 14, pri g. Fr. Blaž-u;  
na Rimski cesti št. 20, pri g. Jos. Sušnik.

#### Dunajska borza.

| Dné 12. marca.                                 |        |
|------------------------------------------------|--------|
| Skupni državni dolg v notah                    | 99-30  |
| Skupni državni dolg v srebru                   | 99-20  |
| Avstrijska zlata renta 4%                      | 98-35  |
| Avstrijska krona renta 4%, 200 kron            | 99-45  |
| Ogerska zlata renta 4%                         | 97-40  |
| Ogerska krona renta 4%, 200                    | 93-70  |
| Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gl.         | 128-25 |
| Kreditne delnice, 160 gl.                      | 235-50 |
| London vista                                   | 242-85 |
| Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj. | 118-50 |

| Dné 10. marca.                             |        |
|--------------------------------------------|--------|
| 20 mark                                    | 23-64  |
| 20 frankov (napoleonor)                    | 19-29  |
| Italijanski bankovci                       | 90-10  |
| C. kr. cekini                              | 11-38  |
| 3-2% državne srečke l. 1854, 250 gl.       | 165-—  |
| 5% državne srečke l. 1860, 100 gl.         | 160-25 |
| Državne srečke l. 1864, 100 gl.            | 2-0-—  |
| 4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron | 96-25  |
| Tisne srečke 4%, 100 gl.                   | 141-75 |
| Dunavske vravnave srečke 5%                | 257-50 |

**Zahvala.** 234 1-1  
Povodom nagle smrti našega očeta, ozir.  
svaka, brata in sirijsca, gospoda  
**Boštijana Maticiča**  
posestnika v Kamniku  
došlo nam je toliko dokazov iskrenega so-  
čutja, da se ne moremo vsakemu posebej  
zahvaliti. Zahvaljujemo se gg. meščanom za  
pomoč v bolezni, osobito gosp. Jakobu Lav-  
riču, mestnemu kapelanu, za poslednjo tolažbo,  
vsem darovalcem vencev, meščanom in gg.  
uradnikom za spremstvo ter tovarniškemu  
osobju gosp. Aleksandra Radešiča.  
V Kamniku, 10. marca 1900.  
**Žalujoči ostali.**

**MATTONLEV.**  
**GISSHÜBLER**  
naravna  
alkalična kislina  
je  
najboljša mizna in osvežu-  
joča pijača, 10 10  
katera je preskušena pri  
kašlju, vratnih boleznih, želo-  
dnom in mehurnem kataru.

Izvirek: Giesshübl Sauerbrunn,  
želez postaja, zdravilno kopališče pri Karlovih varih.  
Prospekti zastoj in franko.  
V Ljubljani se dobiva v vseh lekarnah, večjih  
specerijskih prodajalnicah in trgovinah z jestvinami in  
vinom.

**Razpošiljanje sukna samo  
privatnikom.**  
Odrezek, dolg 3-10 m, zadosten  
za jedno moško  
obleko, stane le  
gld. 2-80 iz dobre  
gld. 3-10 iz dobre  
gld. 4-80 iz dobre  
gld. 7-50 iz fine  
gld. 8-70 iz fine  
gld. 10-50 iz najfinejše  
gld. 12-40 iz angleške  
gld. 13-95 iz kamgarna  
Odrezek za črno salonske oprave 10 gl.  
Blago za površnike meter od gl. 3-25 višje,  
loden v mičnih barvah kos gl. 6-— in gl. 9-95;  
pervien in dosking, blago za državne in želo-  
znične uradnike in za talarje sodnikov, najfinejši  
kamgarni in cheviot, tudi uniforme za finančno  
stražo in orožnike itd. razpošilja po tovarniških  
cenah dobroznana, poštena  
tovarniška za-  
loga sukna **Kiesel-Amhof v Brnu.**  
Vzorci brezplačno franko. Pošiljanje natanko po vzorcu.  
Pozor! P. n. obištnstvo se zlasti opozarja na  
to, da se pri naravnostnem naročevanju blago dobi  
dokaj ceneje, kakor pri vmesnih prodajalcih. Tvrda  
Kiesel-Amhof v Brnu razpošilja vse blago po  
pravih tovarniških cenah, brez pridelanega  
rabata. 147 12-4

Št. 5403.

#### Razglas.

Podpisani magistrat naznanja stavodolžnim mladeničem:  
1. Glavni nabor za deželno stolno mesto Ljubljano vršil se bode letos dné 28. in  
29. marca v „Mestnem domu“ na Cesarja Jožefa trgu, in sicer 28. marca za one zunanje mlade-  
niče, katerim se je dovolilo priti k naboru v Ljubljani, 29. marca pa za mladeniče, ki so pristojni v Ljubljano.  
Začetek ob 8. uri dopoldne.  
2. Stavljenci, odnosno tudi njihovi moški svojci, ki se dozovejo k naboru, imajo priti v pravem času in  
snažni na nabirališče, ter imajo v pravem času prinesiti potrebne dokaze, če se oglašé za ugodnost:  
a) kot kandidatje duhovskega stanu, kot posvečeni duhovniki in kot nameščeni dušni pastirji (§ 31  
voj. zak.);  
b) kot podučitelji, učitelji in učiteljski kandidatje (§ 32 voj. zak.);  
c) kot posestniki podedovanih kmetij (§ 33 voj. zak.);  
d) iz rodbinskih razmer (§ 34 voj. zak.);  
e) enoletne prezentne službe (§ 25-29 voj. zak.).  
3. Stavljenci, kateri želé ugodnosti po §§ 31-34 voj. zak. in imajo tudi pravico do ugodnosti enoletne  
prezentne službe, morejo se zglasti, ako bi se jim prej odklonila prošnja za kako prej omenjenih ugodnosti,  
za ugodnost enoletne prezentne službe pri glavnem naboru.  
4. Kdor zanemari stavno dolžnost, ali v obče katero iz vojnega zakona izvirajoših dolžnostij, se ne  
more izgovarjati, da mu ni bil znan ta razglas.

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane.

dné 22. februvarija 1900.

**VABILO**  
na  
**občni zbor**  
„Hranilnice in posojilnice na Rovih,  
registr. zadruga z neomejeno zavezo“,  
kateri se vrši  
v nedeljo 25. marea 1900  
ob 4. uri popoldne  
v društvenih prostorih.  
**Dnevni red:**  
1. Poročilo načelstva.  
2. Poročilo nadzorstva.  
3. Odobritev računov za leto 1899.  
4. Volitev načelstva, računskega pregledo-  
valca in njega namestnika.  
5. Prememba pravil.  
6. Slučajnosti,  
Na Rovih, dné 1. marea 1900.  
237 1-1 **Načelstvo.**

**Špiritni laki,** vsakovrstni: lak za  
usnje, ličilni lak, lak  
za etikete, lak za tla, naravnobarven in v vseh  
bojah, dobiva se pri tvrdki **BRATA EBERL v**  
Ljubljani, Franciskanske ulice.  
Vnanja naročila proti povzetju. 228 25 11-10

**Franc Omersa**  
v Kranju  
prodaja dobro in po ceni  
specerijsko blago, deželne pridelke železo,  
izdelke iz železa in kovin, razno orodje za  
kmetijstvo, rokodelstvo in hišno opravo.  
Karbolineum, firneže, lake, oljate in suhe  
barve, Roman- in Portland-cement, okove,  
traverse in šine za stavbe itd.  
Semena, trave, detelje, domače, najfinejše lucerne, pese itd.  
Najfinejše mazilo za kola stroje in usnje.

**Dekle,**  
izurjeno v vseh hišnih opravilih, kakor tudi v dobri  
kuhi (bürgerliche Küche), želi vstopiti v službo  
h kakemu gospodu duhovniku ali v kako drugo po-  
šteno in mirno hišo.  
Prijazne ponudbe naj se pošljejo na g. Brezel-na,  
mokarja v Ljubljani, Stari trg št. 34. (236 1 1)

**Nakup in prodaja**  
vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.  
Zavarovanja za zrupe pri žrebanjih, pri izžrebanju  
najmanjšega dobitka. — Promese za vsako žrebanje.  
Kulaniina izvršitev naročil na borzi.  
**Menjarnična delniška družba**  
**„M E R C U R“**  
I., Wollzeile 10 in 13, Dunaj, I., Strobelgasse 2.  
**Pojasnila** v vseh gospodarskih in finančnih stvareh,  
potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih  
papirjev in vestni sveti za doseg kolikor je mogoče visocega  
obrestovanja pri popolni varnosti  
naloženih glavnice.